صفحه‌آرا: مهدی سلامی

نمایشنامه می‌نویسم

بهزاد فراهانی، بازیگر و کارگردان: حال این روزهای سینما و تلویزیون خوب نیست. من این روزها نمایشنامه می‌نویسم چون جز نمایشنامه‌نویسی کار دیگری بلد نیستم. وضعیت فروش نمایشنامه در کشور البته خوب نیست. نمایشنامه‌ها فروش نمی‌رود. / ایرنا

سینمای زیرزمینی به دلایل سیاسی دیده می‌شود

ابوالحسن داودی، کارگردان: فیلمی که ایران امسال به‌صورت رسمی به اسکار معرفی کرد، پذیرفته نشد اما از سوی دیگر ۲فیلم از سینمای زیرزمینی ایران از ۲کشور جزو منتخبان اسکار قرار می‌گیرد. ممکن است ممنوعه بودن شرایط فیلم به دیده شدنش کمک کند و این یک سوء استفاده سیاسی است. / ایسنا

گفت‌وگو | شقایق عرفی‌نژاد

خنداندن تماشاگر لذت‌بخش است

گفت‌وگو با کارگردان نمایش «گوربه‌گور» که در بیستمین جشنواره تئاتر عروسکی تهران اجرا شد

روز یکشنبه نمایش «گوربه‌گور» از خمینی‌شهر به کارگردانی هادی کیانی و با متنی از عبدالرضا فریدزاده در سالن اصلی تئاترشهر اجرا شد. نمایش داستان ملانصرالدین است که به‌مدت یک سال با مأموریت خنداندن مردم از جهان برزخ به زمین برمی‌گردد، اما با اتفاقات پیش‌بینی‌نشده‌ای روبه‌رو می‌شود. هادی کیانی در این گفت‌وگو از تجربه اجرایش در جشنواره تئاتر عروسکی و از وضعیت نابسامان تئاترشهر می‌گوید.

از اجرای نمایش بگویید. چطور پیش رفت؟

استقبال خوب بود و استادان مختلفی هم کار را دیدند، ولی به‌دلیل شرایط خود تئاترشهر اصلا تجربه خوبی نبود. حصارکشی‌ای که اطراف ساختمان تئاترشهر انجام شده و آن را از فضای خیابان جدا کرده، باعث شده اصلا جو جشنواره شکل نگیرد. از طرف دیگر مردم هم حتی در خود تهران از وجود این جشنواره اصلا خبر ندارند. اطلاع‌رسانی انجام می‌شود، ولی به‌نظرم در حد یک جشنواره بین‌المللی نیست. کارها از استان‌های مختلف به تهران می‌آیند و باید دیده شوند. ما ۳۰۰مخاطب داشتیم، ولی می‌توانست بسیار بهتر باشد. با همه اینها از اجرایی که داشتیم راضی هستم. خنده مخاطب و ارتباطی که با کار برقرار کرده بود، برایم خیلی لذتبخش بود. مسئله مهم اما این بود که ما در یک روز ۳بار اجرا رفتیم و اجرای یک مونولوگ یک ساعت و نیمه آدم را پیر می‌کند. صبح برای ارشاد بازبینی رفتیم و ۲اجرا هم در جشنواره داشتیم. من نمی‌دانم چرا کاری که قبلا بازبینی شده یک‌بار هم روز اجرا باید بازبینی شود.

از متن و روند نوشتن آن بگویید.

نمایشنامه گوربه‌گور براساس شخصیت ملانصرالدین نوشته شده است. او در برزخ گیر کرده و گفته می‌شود هر کس می‌تواند یک سال به زمین برگردد و حال مردم را خوب کند. ملانصرالدین هم دوباره روی زمین و به ایران برمی‌گردد، اما دچار مشکلات زیادی می‌شود. نمایشنامه براساس وفای به عهد است و اینکه باید به عهدی که می‌بندیم، وفادار باشیم.

به‌نظرتان شیوه برگزاری جشنواره چه نکات مثبت و منفی‌ای دارد؟

نشست‌های خوبی برگزار شد و برنامه گفت‌وگومحور بابیستا هم که در فضای مجازی منتشر می‌شد، ایده خوبی بود. اتفاقاتی هم در پارک آب و آتش افتاد که به‌نظرم خیلی خوب بود؛ مثل برگزاری مراسم شادپیمایی افتتاحیه جشنواره و اجراهای خیابانی. این مراسم هم به‌دلیل همان مشکلات محوطه تئاترشهر البته در پارک آب و آتش برگزار شد که با رفع مشکلات تئاترشهر دوباره به همانجا برمی‌گردد، ولی این تغییر خیلی مثبت بود و استقبال خوبی هم از آن شد.

مشکلی که در این میان وجود داشت، این بود که هر گروه فقط می‌توانست کارش را اجرا کند و بعد هم باید روز بعد، هتل را تحویل می‌داد و می‌رفت. کی می‌توانستیم کار همدیگر را ببینیم؟

هیچ تبادل فرهنگی‌ای شکل نمی‌گرفت. البته دلیلش هم کمبود بودجه است که قابل فهم است. مشکل دیگری هم که وجود دارد این است که هیچ نشست نقد و بررسی‌ای برای کارها برگزار نمی‌شود. پیش از جشنواره یک‌سری کارگاه برگزار شد، اما در طول جشنواره این اتفاق نیفتاد. یک نکته مهم هم این است که تندیس جشنواره تئاتر عروسکی تهران که ۳۰سال است برگزار می‌شود، نام ندارد. اصولا فقط جشنواره فیلم است که تندیسش اسم دارد و سیمرغ بلورین می‌دهد. مسئله بعدی هم کمک‌هزینه‌های ناچیزی است که به گروه‌ها داده می‌شود و همان مبلغ سال‌های پیش است و هیچ تناسبی با تورم ندارد. این کار را سخت می‌کند و گروه‌ها مجبور می‌شوند از کارشان کم کنند و دکور و عروسک را تنها در حد نیاز داشته باشند.

با این اوصاف، فکر می‌کنید این جشنواره چطور می‌تواند به پیشرفت تئاتر عروسکی و دیده شدن نمایش‌ها کمک کند؟

به‌نظر من برگزیده‌های این جشنواره باید به جشنواره تئاتر فجر معرفی شوند. دومین نکته این است که برگزیده‌ها فقط پول نمی‌خواهند، اجرای عمومی می‌خواهند. به‌نظرم ۳۰شب اجرا از هر کمک‌هزینه و جایزه‌ای ارزشمندتر است؛ چون باعث می‌شود کار دیده شود. داشتن یک سیاست ثابت هم می‌تواند کمک‌کننده باشد. هر دبیری با سیاست‌های خودش می‌خواهد کار جدید انجام دهد. نکته خیلی مهم این است که تکلیف این جشنواره در بخش بین‌الملل اصلا مشخص نیست. امسال فقط ۳گروه خارجی در جشنواره شرکت کردند. ما نمی‌دانیم این کارها داوری دارند یا خیر یا چه کیفیتی دارند. به‌نظرم اگر قرار است جشنواره بین‌المللی باشد، می‌تواند در بخش پژوهش بین‌المللی کار کند و در عوض بودجه بیشتری به گروه‌های ایرانی داده شود تا کیفیت کارها هم بیشتر شود. از طرف دیگر لازم است به یک‌سری از استادان و جوانان خلاق سفارش کار داده و از آنها حمایت شود.

سیمای مادرانه صدای مهربانانه

زندگی و زمانه ژاله علو
هنرمندی که در ۹۷سالگی از دنیا رفت

گزارش | فهیمه پناه‌آذر، روزنامه‌نگار

ژاله علو، هنرمند باسابقه تئاتر، سینما، رادیو و تلویزیون در سن ۹۷سالگی درگذشت. این هنرمند روز گذشته در یکی از بیمارستان‌های تهران از دنیا رفت. ژاله علو در سال ۱۳۲۷ با فیلم آغازگر «توفان زندگی» فعالیت بازیگری‌اش در سینمای ایران را آغاز کرد و آخرین‌بار هم سال ۱۳۹۸ در فیلم «فصل ماهی سفید» جلوی دوربین رفت. علو در طول سال‌های فعالیت خود در مجموعه‌های تلویزیونی گوناگونی به ایفای نقش پرداخت و بازی در مجموعه «روزی روزگاری» و فیلم سینمایی «مهمان مامان» در ذهن تماشاگران ماندگار است. گویندگی و صداپیشگی از جمله دیگر فعالیت‌های هنری این هنرمند بود.

سکانس اول | سلام سینما

سینمای ایران پس از تلاش‌های آغازگرانی چون سپنتا و آوانسیان، به‌دلیل شکست‌های پی‌درپی، ۱۱سال به سکوت فرو رفته بود. سال ۱۳۲۷ دکتر اسماعیل کوشان با تأسیس میترا فیلم، دوره دوم تولید فیلم در ایران را آغاز کرد. «توفان زندگی» به کارگردانی علی دریابیگی، نخستین محصول میترا فیلم بود که ژاله علو ۲۱ساله هم در کنار هنرپیشه‌هایی چون مهراقدس خواجه‌نوری، آنیا آوشید، زینت مؤدب، فرهاد معتمدی، رقیه چهره‌آزاد و حسین امیرفضلی از جمله بازیگرانش بود. علو همان سال در فیلم «زندانی امیر» (۱۳۲۷) نیز حاضر شد. میترا فیلم تعطیل و به جایش پارس‌فیلم تاسیس شده بود و اسماعیل کوشان فیلم پشت فیلم تولید می‌کرد و ژاله علو هم بازیگر زن ثابت این فیلم‌ها بود؛ «واریته بهاری» (۱۳۲۸)، «افسونگر» (۱۳۳۱) و «آغا محمد خان قاجار» (۱۳۳۳) که این آخری توسط نصرت‌الله محتشم کارگردانی شد که بعدها با ژاله علو ازدواج کرد. در دهه ۳۰ شمسی، علو پای ثابت فیلم‌های تاریخی پارس فیلم بود و خیلی زود به هنرپیشه نقش اول فیلم‌ها تبدیل شد. «ماجرای زندگی» (۱۳۳۳)، «عروس دجله» (۱۳۳۳)، «یعقوب لیث صفاری» (۱۳۳۶)، «طلسم شکسته» (۱۳۳۷) و «بی‌ستاره‌ها» (۱۳۳۸) محصول دوران پرکاری علو در سینمای فارسی بودند.

سکانس دوم | روزهای رادیو

رادیو در سال‌های جوانی ژاله علو، مهم‌ترین رسانه جمعی مردم بود. علو از ۷سالگی با شروع مدرسه با اشعار حافظ، سعدی و شاهنامه آشنا شد. او از دانشسرای مقدماتی مستقیما وارد رادیو شد و اعلام برنامه می‌کرد. علو با «داستان شب» به پای ثابت نمایش رادیویی تبدیل شد. او از سال ۱۳۲۷ به‌طور جدی‌تری کار خود را در رادیو ادامه داد. گویندگی و صداپیشگی در نمایش‌های رادیویی، یکی از مهم‌ترین دل‌مشغولی‌های این هنرمند بود. او در سال‌هایی که چهره محبوب و پرکار سینمای فارسی بود هم حضورش را در رادیو حفظ کرد و در نهایت یک سال پس از پیروزی انقلاب از رادیو بازنشسته شد.

سکانس سوم | بازگشت به سینما

از اوایل دهه ۴۰، با تغییر فضای سینما، حضور علو در فیلم‌ها کمرنگ شد و وقتی از اواخر دهه ۴۰ با سینما آشتی کرد بیشتر در نقش‌های مادرانه ظاهر شد. یکی از نقش‌های به یادمانده‌اش از آن سال‌ها در همکاری با علی حاتمی در فیلم «طوقی» (۱۳۴۹) رقم خورد و یک سال بعد با مسعود کیمیایی در فیلم «داش آکل» (۱۳۵۰) همکاری کرد. ۲نقش آفرینی در ۲فیلم مهم آن سال‌ها، ژاله علو را در نقش مادر تثبیت کرد.

سکانس چهارم | روزگار تئاتر

ژاله علو در همان روزهایی که جلوی دوربین سینما می‌رفت و گویندگی رادیو می‌کرد، فعالیت تئاتری هم داشت. در دهه ۳۰ او از چهره‌های مهم تئاتر ایران بود و در دهه ۴۰ هم که از سینما فاصله گرفت، در عرصه نمایش فعال بود. در سال‌های پس از کودتای ۲۸مرداد، ژاله علو یکی از چهره‌های مؤثر تئاتر ایران محسوب می‌شد. از نمایش‌هایش می‌توان به اینها اشاره کرد: «در سایه حرم»، «دزد ناشی»، «سرباز وفادار»، «شعله»، «تلافی»، «توپاز» و «رقص زمین».

سکانس پنجم | دوبلور ستاره‌ها

دوبله ایران در دهه ۴۰ دوران طلایی‌ای داشت و علو از چهره‌های مهم این عرصه بود. او جای ستاره‌هایی چون سوفیا لورن، سوزان هیوارد، مورین اوهارا، جینا لولو بریجیدا، دوریس دی، کتی جرالدو، اوا گاردنر، جون کرافورد، ریتا هیورث و باربارا استانویک صحبت کرد. صدای گرم و رسای علو با انعطافی که او به ضرورت نقش‌ها به بیانش می‌بخشید، او را به چهره محبوب استودیوهای دوبله تبدیل کرده بود.

سکانس ششم | مدیر دوبلاژ

از دهه ۶۰ وقتی علو از رادیو بازنشسته شد، مدیر دوبلاژی به یکی از دغدغه‌هایش تبدیل شد؛ به‌خصوص در کارهای مربوط به کودکان و کارتون‌های خاطره‌انگیزی که ژاله علو مدیریت دوبله‌شان را عهده‌دار شده بود، از کارتون‌های والت‌دیزنی چون «سفیدبرفی و هفت کوتوله» و «گربه‌های اشرافی» گرفته تا سریال‌های کارتونی چون «سرندیپیتی»، «دهکده حیوانات» و «پت پستچی». اوج فعالیت علو در دهه ۶۰ اما مدیریت دوبلاژ سریال «سال‌های دور از خانه» بود؛ سریالی که با هنر ژاله علو در ایران گل کرد و زمان پخشش خیابان‌ها خلوت می‌شد و همه را پای تلویزیون می‌نشاند.

سکانس هفتم | میم مثل مادر

چه در فیلم‌های دهه‌های ۶۰ و ۷۰ و چه در سریال‌ها، چهره ژاله علو را با نقش‌های مادرانه به‌خاطر سپردیم. میان نقش‌هایش در فیلم‌ها و سریال‌های پس از انقلاب، با فاصله، نقشش در سریال «روزی روزگاری» در یادها ماند. نقش خاله لیلا در سریال خاطره‌انگیز امرالله احمدجو، به‌خصوص در مواجهه با خسرو شکیبایی، اوج هنر بازیگری ژاله علو، در سال‌های پس از انقلاب را به نمایش گذاشت. موفقیت این نقش باعث شد تا علو در سریال بعدی احمدجو، «تفنگ سرپر» نیز نقش مهمی ایفا کند؛ هرچند این سریال چنان که باید دیده نشد. علو در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ به‌صورت ادواری فیلم و سریال بازی می‌کرد و به صداپیشگی می‌پرداخت. در فیلم «سلطان» (۱۳۷۵) با تحکم مثال‌زدنی نشانه‌ای از اشرافیت سنتی را متبلور ساخت و از نقش‌های اغلب مهربانانه آن سال‌هایش فاصله گرفت. علو آخرین‌بار در سال ۱۳۹۸ جلوی دوربین سینما رفت و در این سال‌ها گرچه فعالیت چشمگیری نداشت، ولی همیشه با نقش‌های مادرانه و مهربانانه‌اش به‌خاطر آورده می‌شد. او از جمله هنرمندانی بود که به مفهوم تداوم در کار هنری مصداق می‌بخشید و یاد و خاطره‌اش مانا خواهد بود.

تابلوی افتخارات

چهره ماندگار هنر ایران

- تندیس افتخار برای یک عمر فعالیت سینمایی از سوی خانه سینمای ایران (۱۳۸۲)
- تقدیرنامه برای یک عمر فعالیت هنری و تأثیر فرهنگی از انجمن بازیگران سینمای ایران
- لوح تقدیر به‌عنوان کارگردان برتر از ششمین جشنواره بین‌المللی برنامه‌های رادیویی
- لوح تقدیر و جایزه بهترین کارگردانی برای نمایشنامه رادیویی «یک اتفاق ساده» در جشنواره بین‌المللی برنامه‌های رادیویی (۱۳۸۵)
- معرفی به‌عنوان چهره ماندگار (۱۳۸۹)
- لوح تقدیر و هدیه کمیسیون ملی یونسکو در ایران به پاس یک عمر فعالیت هنری

جشنواره

«فلسطین آزاد»؛ بخش ویژه چهاردهمین جشنواره فیلم ۱۰۰

دبیر چهاردهمین جشنواره بین‌المللی فیلم ۱۰۰ از اضافه شدن بخش ویژه «فلسطین آزاد» با محوریت مسئله فلسطین و مقاومت و دریافت آثار داستانی تا ۳۰۰ ثانیه در این بخش خبر داد.

حمیدرضا جعفریان، رئیس سازمان سینمایی سوره با اشاره به موفقیت‌های دوره سیزدهم جشنواره گفت: «در این دوره، فیلم‌سازان شایسته‌ای در بخش بین‌الملل با عنوان «ایران عزیز» و در بخش داخلی با عنوان «سینمای اخلاقی» معرفی شدند که آثار برگزیده آن پس از پایان جشنواره، در تلویزیون و فضای مجازی منتشر شد.»

رئیس شورای سیاستگذاری چهاردهمین جشنواره بین‌المللی فیلم ۱۰۰ از افزودن بخش ویژه‌ای با محوریت موضوع «فلسطین» به جشنواره امسال خبر داد و تأکید کرد: «این موضوع یکی از محورهای پیشنهادی بود که پس از بررسی شورای سیاستگذاری به‌عنوان بخش ویژه به این دوره از جشنواره اضافه شد.» جعفریان با تأکید بر اهمیت جشنواره فیلم ۱۰۰ در استعدادیابی و معرفی نسل جدید فیلم‌سازان خاطرنشان کرد: «این جشنواره با توسعه فضای مجازی و کاهش حوصله مخاطب، به قالبی ایده‌آل برای ارتباط با جامعه امروز تبدیل شده است. محتوای کوتاه و سریع، به‌ویژه در قالب فیلم‌های ۱۰۰ ثانیه‌ای، تأثیرگذاری بیشتری در فضای مجازی دارد و می‌تواند مخاطبان بیشتری را با خود همراه سازد.» یوسف منصوری، دبیر چهاردهمین جشنواره فیلم ۱۰۰، در نشست خبری این جشنواره به بررسی جزئیات برنامه‌های پیش‌رو و اهداف مورد نظر پرداخت و ضمن اشاره به تغییرات ساختاری جشنواره در دوره جدید، بر اهمیت جذب مخاطبان جوان و بین‌المللی تأکید کرد.

وی همچنین به آمار ارسال آثار سیزدهمین دوره جشنواره اشاره کرد و توضیح داد که تا ۲سال پیش، در مجموع ۱۹هزار و ۴فیلم به دبیرخانه جشنواره ارسال شده که آثار ۸ هزار و ۹۲۴هنرمند و علاقه‌مند به سینما در بخش‌های ملی و بین‌المللی بوده است. در دوره سیزدهم این جشنواره نیز ۴هزار و ۶۲۲اثر ۱۰۰ثانیه‌ای پذیرفته شده که ۲هزار و ۴۲۷اثر از بخش بین‌الملل و ۲هزار و ۱۹۵اثر از بخش داخلی بوده است. بیشترین تعداد آثار ارسالی به بخش بین‌المللی از کشورهای آمریکا، برزیل و هند بوده است و روسیه، مصر، عربستان و بسیاری از کشورهای اروپایی نیز آثار خود را به جشنواره ارسال کرده‌اند.

سریال

«گاندو۳» در راه تلویزیون

«تو زودتر بکش»؛ سریال امنیتی در راه شبکه نمایش خانگی

«تو زودتر بکش» سریالی به کارگردانی سیدعلی هاشمی با بازی امیرحسین آرمان و یکتا ناصر است که قرار است بعد از پایان تولید از شبکه نمایش خانگی پخش شود.

در شبکه نمایش خانگی و تلویزیون ساخت سریال‌های امنیتی-جاسوسی همیشه بوده، اما این سریال‌ها نتوانسته‌اند چندان در جذب مخاطب موفق باشند. با این حال، یکی از این سریال‌ها «گاندو» است که گویا فصل سوم آن نیز دارد ساخته می‌شود. در شبکه نمایش خانگی بعد از سریال «سقوط» که از قضا حواشی‌ای در زمان پخش داشت، سریال امنیتی کمتر تولید و پخش شده است. البته سریال‌های جنایی و پلیسی در حال حاضر حرف اول را در پلتفرم‌ها می‌زنند، اما در موضوع جاسوسی و امنیتی خیلی کم پیش آمده که سریالی تولید شود.

وزارت اطلاعات و «تو زودتر بکش»

سیدعلی هاشمی، کارگردان تئاتر و تلویزیون قرار است سریال امنیتی «تو زودتر بکش» را برای شبکه نمایش خانگی آماده کند؛ سریالی که حسین تراب‌نژاد آن را نوشته و می‌توان گفت دومین‌بار است که وزارت اطلاعات در شبکه نمایش خانگی بعد از سریال «سقوط» مجموعه‌ای آماده می‌کند.

داستانی «تو زودتر بکش» از روی یکی از پرونده‌های واقعی ساخته شده است؛ داستان یک درجه‌دار ایرانی و یک زن جاسوس موساد. گروه سازنده ۷۰درصد کار را تصویربرداری کرده‌اند و علاوه بر بازیگران ایرانی بازیگران ترکیه‌ای نیز در آن نقش دارند. گروه در حال حاضر منتظرند برای ادامه کار به کشور ترکیه سفر کنند.

سیدعلی هاشمی که فصل دوم «مستوران» را کارگردانی کرده، این سریال را در حالی کارگردانی می‌کند که امیرحسین آرمان، یکتا ناصر، محیا دهقانی، قاسم زارع و کاوه خداشناسی جلوی دوربینش رفته‌اند. تهیه‌کنندگی این سریال را سجاد قافله‌باشی بر عهده دارد.

«گاندو۳» می‌آید

ساخت سریال‌های امنیتی-جاسوسی همیشه در دستور کار تلویزیون بوده و هست و سریال‌های متعددی توسط برخی کارگردان‌ها ساخته شده. یکی از این سریال‌ها «گاندو» است که فصل اول آن با حواشی زیادی تولید و نمایش داده شد. بعد از ساخت فصل دوم، قرار است فصل سوم این سریال نیز ساخته شود.

سریال «گاندو» در ژانر امنیتی و اکشن محصول مؤسسه فرهنگی و هنری اندیشه شهید آوینی است که فصل اول آن در سال ۱۳۹۸ و فصل دوم آن در سال ۱۴۰۰ پخش شد. این مؤسسه فصل سوم را بعد از پایان نگارش و اتمام فیلمنامه با انتخاب عوامل به‌زودی تولید می‌کند. فصل سوم «گاندو» در ادامه ۲فصل پیشین به پرونده‌ای ویژه خواهد پرداخت.